

Lány a mozdonyon

Az utasok sokszínű forgataga az állomáson úgy rohamozza meg a vonatot, mint a labdarugó mérkőzések szünetében a büffét szokták az eltikkadt nézők. Pillanatok alatt megtelnek a kocsik hűvös oldalán az ablakok melletti helyek, és mindenünnen türelmetlen fejek kandikálnak ki az üresen maradt Perronra. Csoda, hogy a sok indulásra feszülő akarat meg nem mozdítja a vonatot. A forgalmista indító tárcsája felemelkedik, és a mozdony nagy, lomha füstfelhőket eregetve lassan megmozdul. A mozdony ablakából barna lány hajol ki. Olajmaszatos az arca, villogó fehéren nevet a fogsora.

Lány a mozdonyon! Ide szállunk.

Néhány erőteljes lélegzetvétel után már a váltókon csaltog a mozdony kereke. A lány barna hajával incselkedve játszik a meleg szél, amint a kazán szájába dobálja jókora lapáttal a szén. Fehéren izzik a parázs, fehéren izzik a fejünk felett a nap.

Kovács János, a mozdony vezetője a feszültségmérő órát nézi. Szemével int, az overállos lány becsapja a kazán ajtaját, és meghúzza egy kalantyút a sok közül. Ebben a pillanatban, mint a higany, ha hűvös szobából a napra viszik, felszalad a víztartály üvegmercéjében a víz. Elegendő víz és szén van már, a gépezet egyidőre ellátja önmagát. A csillogó vaspályán teljes gözzel száguld a vonat. A fűlő lány megtöri izzadt arcát.

Nagy Margit, nyújtja felém a könyökét (így fog kezdet); arca csupa tűz, újra meg újra bebarázdálja arcát a szénporos verejtek. Izzadunk rendületlenül. Többet használok én is a zsebkendőt, mint a ceruzát. A kazán közeléből a levegősebb helyre húzódnak, úgy beszélgetünk.

— 21 éves vagyok — mondja nevető szemekkel — és közel fél éve dolgozom önállóan, mint fűtő. Egyedül fűtök. Jó mozdonyfűtőnek éppen olyan jól kell ismernie a mozdonyt, mint a vezetőnek. Gyakorlati és elméleti vonalon egyaránt kell ismernie mindent, mert előadódhatnak és ebben a nagy melegben egyáltalán nem lehetetlen — olyan esetek, hogy a mozdonyvezető rosszul lesz, és ilyenkor nekünk kell a sarkunkra állni.

Miért választotta éppen ezt a pályát?

— Hát, hogy őszinte legyek „véletlenül“ kerültem erre a pályára. Gép és gyorsíró iskolát végeztem, amikor az egyik napon beállított hozzámm a barátnőm azzal, hogy ő mozdonyfűtő lesz, és délután már megy is jelentkezni. Kért, hogy kísérem el. Csupán kíváncsiságból elkísértem, és a felvétel alkalmával egyszerre megtetszett nekem is a dohogó vasmonstrum, a gép nagyszerű lenyűgöző ereje, de eszembe jutottak olvasmányaimból a szovjet nők traktorista lányok, vasutasnők is, akik éppen olyan jól — sőt sokszor jobban — megállják a helyüket a gépek mellett, mint a férfiak. Pár pillanat alatt mindez keresztülfutott rajtam, és a következő pillanatban, barátnőm nagy csodálkozására, én is jelentkeztem fűtőnek. Az egészben az a legérdekesebb — mondja nevetve — hogy a barátnőmet végül is nem találták alkalmasnak, engem meg felvettek.

... Nem nehéz nőnek ez a munka?

— Nem nehéz, inkább először szokatlan volt, de csak az első héten. Nézzem rám — mondja — nem vagyok „izomnéni“, mégis könnyen bírom. De a fáradságot is elfelejtem, amikor a vonat ablakából kinézek az egyre újuló épülő és szépülő tájakra. Amerre csak járok a vo-

nattal, jóformán minden nap akad valami új. Olyan helyeken, ahol még pár hónappal ezelőtt szántóföldek voltak, most új épületek, gyárak emelkednek ki, és amint naponként elmegyek mellettük, szinte kézzelfoghatóan, szemlátomást nőnek a munka nyomán az új alkotások.

—Nézze csak! — Megragadja a karomat, míg másik kezével az országút irányába mutat.

Az országút két oldalán, mindenütt, amerre csak a szem ellát, pezseg a határ. Aratógépek mély bűgása vegyül bele a mozdony és fűttyébe. Dolgozó parasztjaink, asszonyok, férfiak, gyerekek hordják asztagba az aranysárgára érett gabonát. Hoffher-vontató jön szembe velünk, a sinekkel párhuzamosan az országúton. A vontató kormányánál lány ül.

Integetnek egymásnak. Egy pillanat, és a traktor máris eldübörög mellettünk. Mégis ez a pillanat, a mozdonyfűtő lány és a traktorista lány találkozása, távoli összeölelkezése, a felröppenő, egymást üdvözlő kézmozdulata, mindent elmondanak. A mult lebecsült, kizsákmányolt, páriává tett dolgozó asszonyainak felszabadulását, megbecsülését, az új meghódítását és a jövő nagyszerű távlatait jelenti ez az összevillanó szempár és a vidáman integető kéz. Ady Endre: „Gőzösről az Alföld“ című versének néhány sora jut eszembe:

**„Se viráguk, se fájuk,
Se némettel békéjük.
Se kedvük újjá lenni:
Álmuk a zsiros semmi“.**

Ma már mosolyog a határ képe. Magának arat a paraszt, s álmuk nem a „zsiros Semmi“, nem a multba örökké visszatérő refrain: „Holnap vajjon lesz-e mit enni“. Virágzó termelőcsoportok, tanyaközpontok, egészségházak, kultúrotthonok: nőnek ki az építő akarat nyomán és akiknek álma a „zsiros Semmi“ volt, felszabadult országban versenyeznek azon, hogy mit lehet többet, jobbat a még boldogabb jövőért tenni. A férfiak mellett asszonyok, lányok léptek elő a sötétség homályából, és a napfény letörölte arcukról az évszázadok óta ráfagyott „minden mindegy“ vonásait.

Igy kavarnak agyamban a gondolatok, amikor egyszerre Nagy Margit megrántja a karomat:

Nézze, ott jön a Tisza-híd!

A mozdony élesen huhuzva rohan, az elénkszaladó híd szájába. Füstje, mint lobogó lősörény ezüstje, csapkodja a ringó vonat testét.

... Jó volna úszni egyet— nézi a Tisza bodrozó vizét a verejtékben fürdő lány. — Egyik legkedvesebb szórakozásom— mondja —, hiszen 12 órát vagyok szolgálatban, és utána 24 óra szabadidőm van. Abból legalább 12 órát tanulok, olvasok és szórakozom.

Mit olvas?

— Számomra most legfontosabb a továbbképzés, a szakirodalom, hiszen továbbképző tanfolyamra akarok beiratkozni, hogy mozdonyvezető legyek. Sokat olvasok ideológiai könyveket, és nagyon szeretem a szépirodalmat. A szovjet könyveknek köszönhetem, hogy most itt vagyok ... mondja hálásan —, és persze nagyon szeretem a mozi, színházat is.

Mik a tervei?

— Mozdonyvezető szeretnék lenni, és meg akarom állni a helyemet a munkámmal.

Egy pillanatra eltűnik a szeneskocsi tetején, szenet húz le. Közben elmondja, hogy résztvesz a vasutasok munkaversenyében, az 500 kilométeres és a 2.000 kilométeres versenyben is. Magyarázza, hogy a mostkövetkező terménybetakarítás idején milyen hatalmas feladat vár a vasútra.

— A szénmeztakarításban felhozzuk a teljesítményt 140 százalékra — ujságolja boldogan.

—Margit nagyon szereti a munkát, — jegyzi meg Kovács János mozdonyvezető, aki a mozdony sokféle fogantyúkkal és kallantyúkkal megrakott műszerfala előtt áll előrefigyelő szemmel, és egy pillanatra belekapcsolódik a beszélgetésünkbe. — Folyton csak azon jár az esze, hogy miként lehet nagyobb anyagtakarékossággal jobb eredményt elérni. Vele öröm együtt dolgozni— mondja ki az elismerő szavakat.

Nagy Margit barna, olajos arca belepirul a dicséretbe és az igyekezetbe, amint magyarázza:

— Az őszi csúcsforgalom jó megoldása nagy feladatot jelent nekünk. A sikeres munka érdekében munkafelajánlást tettünk, és az elmúlt évhez viszonyítva az idén 60 százalékkal kell többet szállítanunk. A mi feladatunk most az, hogy a békevonatot fennakadás nélkül tudjuk továbbítani és az őszi csúcsforgalmat sikeresen, idő előtt teljesíteni.

Nagy Margit kezében a nagy lapát újra munkába lendül, a kazánban új erőre kap az izzó parázs. Alig, hogy rácsapja a kazán ajtaját, a fékhez ugrik, forgatja a kallantyút, sikítanak a kerekek. Szélesen, olajosan nevet:

— Megérkeztünk! — kiáltja.

A pályaudvaron nagy a forgalom. A szerelőudvaron három hatalmas mozdony áll, melyet szorgalmas munkáskezek mosnak. Nagy Margit integet feléjük, és a megérkezés örömeire tisztelgésre emeli a hatalmas szeneslapátot.

Elbúcsúzom, és mire a perironra érek, a vonat már füttyent és indul tovább. Egy-két pillanat, és máris a sorompónál prüszköl a tejfehér füstöt.

Huhu... huhu... , sivít a fütty, és a mozdony már a távolban húzza maga után a hosszú, fehér füstcsíkot, mint valami lobogó fátylat. A mozdonyvezető és a fütőlány integet.

Lány a mozdonyon! Ezen tűnődöm, amint a város felé indulok. Szemben vidám úttörőcsapat lépked, vidáman nótázva, megrakodva csomagokkal. A fiatalság, az ifjúság, lányok és fiúk, szocialista életünk építői megérkeztek a jövő kapujához.

Sz. Németh László

M. J. Lermontov

A vitorla

*A ködben árva kis vitorla,
Körötte nincs barát, rokon.
Ily messze, mondd mily szél sodorta?
És mit keres e partokon?*

*Hullám dobálja, szélvész tépi,
Árbóca száz jajjal felel,*

*A boldogság nem vágya néki,
De mégse fut előle el.*

*Szép tiszta kék hullám az útja,
Az ég arany-mezőt takar:
De nincsen, nincsen mégse nyugta,
A lázadó, vihart akar!*

Fordította LAZÁR GYÖRGY